

УДК 343.33

Лобода Г.Є. студентка групи 081(м)-24-1, спеціальності 081 Право
Науковий керівник: Світличний О.О., к.ю.н., доцент кафедри публічного права
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Сучасні міжнародні відносини характеризуються посиленням ролі інформаційного впливу, зокрема у формі пропаганди війни та розпалювання ворожнечі. Одним із основних викликів є досягнення балансу між захистом національної безпеки та збереженням основних прав і свобод громадян. Воєнний стан накладає обмеження на інформаційний простір, але ці обмеження не повинні бути надмірними або такими, що порушують фундаментальні права, зокрема право на свободу вираження поглядів і доступ до інформації. Від ефективності регулювання інформаційних потоків залежить не лише моральний дух нації, але й стратегічні та політичні результати війни. В умовах воєнного стану в Україні, введеного у відповідь на військову агресію Російської Федерації, питання кримінальної відповідальності за пропаганду війни набуває особливої актуальності. Незважаючи на численні закони та нормативно-правові акти, які регулюють питання інформаційної безпеки, законодавство України часто не встигає за швидкими змінами в інформаційних технологіях. Завданням держави є забезпечення контролю за медіа-простором, але в умовах воєнного стану необхідно розрізняти, коли обмеження медіа є виправданими, а коли це є порушенням свободи слова. Наприклад, блокування каналів, що поширюють антиукраїнську пропаганду або інформаційні атаки, може бути важливим інструментом для збереження національної безпеки, однак такі дії повинні бути чітко регламентовані та не призводити до зловживань. Пропаганда війни сприяє агресивним настроям і виправданню військових дій, становить значну загрозу не лише національній безпеці, а й міжнародній безпеці та миру. На міжнародному рівні будь-яка пропаганда війни підпадає під заборону, закріплену в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 року [2], який забороняє будь-які дії, спрямовані на розпалювання ворожнечі та агресії між народами. Ситуація, коли ворожі держави використовують інформаційні операції на глобальному рівні, вимагає активного міжнародного співробітництва. Україна має посилювати свою роль у міжнародних організаціях, що займаються питаннями інформаційної безпеки, а також вивчати досвід інших країн у правовому регулюванні інформаційної сфери під час воєнних конфліктів.

Чинна редакція статті не повністю відповідає сучасним викликам, оскільки охоплює лише публічні заклики до агресії та війни, залишаючи поза увагою інші форми інформаційного впливу, що можуть спонукати до агресивних дій. Протягом останніх двох років в Україні діє воєнний стан, запроваджений у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації [3]. Уведення воєнного стану призвело до значних змін у різних сферах життєдіяльності держави, що вимагає відповідного коригування правового регулювання. У цих умовах питання вдосконалення національного законодавства, зокрема в частині кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти миру і безпеки людства, набуло особливої актуальності. Для досягнення відповідності національного законодавства міжнародним стандартам, необхідним є поглиблене дослідження правових норм, спрямованих на захист суспільних відносин під час війни, аналіз їхньої ефективності та виявлення прогалин у правовому регулюванні. Одним з найбільш значущих аспектів є питання кримінальної відповідальності за пропаганду

війни, яка становить загрозу міжнародному правопорядку та порушує основи мирного співіснування [5].

На сьогодні статтею 436 Кримінального кодексу України (ККУ) передбачено кримінальну відповідальність за публічні заклики до агресивної війни або до розв'язування воєнного конфлікту, а також виготовлення матеріалів із закликами до вчинення таких дій з метою їх розповсюдження або розповсюдження таких матеріалів [3]. Згідно з нормами міжнародного права, зокрема Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, будь-яка пропаганда війни повинна бути заборонена, а також заборонено будь-яке підбурювання до національної, расової або релігійної ворожнечі [2]. У зв'язку з цим, національне законодавство України вимагає вдосконалення для забезпечення належного захисту суспільного порядку та зміцнення правопорядку.

Чинна редакція ст. 436 ККУ охоплює лише публічні заклики до агресивної війни або розв'язання воєнного конфлікту. Однак, сам термін «пропаганда» має більш широке значення і охоплює різні форми впливу на суспільну думку, спрямованого на виправдання чи підтримку війни [1]. Сучасна наука кримінального права визначає пропаганду як комунікативну діяльність, спрямовану на поширення певних ідей, теорій, поглядів чи інформації, яка формує суспільну думку в бажаному для її ініціаторів напрямку [4].

Таким чином, чинна диспозиція ст. 436 ККУ не охоплює всі можливі форми прояву пропаганди війни. З огляду на підвищену суспільну небезпеку пропаганди війни в умовах воєнного часу, актуальним є запровадження кваліфікуючих ознак, які дозволять адекватно оцінювати суспільну небезпеку таких діянь. Доцільним є внесення таких змін до ст. 436 ККУ: частина 2 ст. 436 КК України: передбачити відповідальність за ті самі діяння, якщо вони вчинені з використанням засобів масової інформації або телекомунікаційних мереж (включаючи Інтернет), або службовою особою, що займає відповідальне становище [5].

Правове регулювання інформаційного впливу в умовах воєнного стану є важливим аспектом національної безпеки та стабільності держави. Україна повинна продовжувати розвивати своє законодавство, враховуючи нові виклики в інформаційному просторі, та забезпечувати належний баланс між безпекою та основними правами громадян.

Список використаних джерел:

1. Канцір В., Олійник Х. Іноземний досвід регламентації кримінальної відповідальності за пропаганду, планування, підготовку, розв'язування та ведення агресивної війни. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 2020. Т. 7. № 1 (Серія «Юридичні науки»). URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/may/21542/32.pdf>.
2. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III (з усіма змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Семенова Т. Кримінальна відповідальність за інформаційні злочини в умовах гібридної війни. *Юридична наука*, 2021, № 3, с. 45-52. URL: <https://examplejournal.ua/journals/2021/3/semenova45>.
5. Омельченко Л. Пропаганда війни як загроза національній безпеці: правові аспекти. *Український юридичний часопис*, 2022, № 1, с. 28-33. URL: <https://examplejournal.ua/journals/2022/1/omelchenko28>.